

Butlletí de SANITAT VEGETAL

núm. 5/05

Juny 2005

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Agricultura i Pesca

Direcció General d'Agricultura

C/. Foners, núm. 10
07006 Palma de Mallorca
Tels. 971 17 61 00
<http://agriculturaipesca.caib.es>

CÍTRICS

MOSCA DE LA FRUITA (*Ceratitis capitata*)

Atents a les plantacions de cítrics amb collita pendent i en els altres fruiters afectats: albercoquer, figa flor, melicotó, etc. En aquests moments encara el nivell de mosca és molt baix, però amb poc temps pot desaparèixer i cal estar preparats; si es disposa de trampes s'ha de vigilar l'evolució del nombre de captures. A Sóller i a Porreres s'ha establert una xarxa de vigilància i els resultats de les captures setmanals podeu consultar-los a les cooperatives de la zona (Sóller i Porreres) o als taulells d'informació municipal (Sóller i Fornalutx).

S'han de disminuir poblacions, i un reservori molt important són els fruits al terra. S'han de recollir els fruits que van caient i eliminar-los, no deixar-los a la vora de la plantació, i quan donem per finalitzada la campanya de recollida, s'ha de donar una darrera passada per eliminar tots els fruits no comercials que hem deixat.

Les captures massives també donen bons resultats, sobretot si es realitzen en gran àrees. Totes aquestes actuacions ens ajudaran a controlar la plaga a la pròxima campanya.

Els tractaments preferentment es faran amb esquer, mesclant els insecticides amb proteïna hidrolitzada, i banyant la part més assolellada de l'arbre emprant uns 250 cc per arbre. Les matèries actives que es recomanen són:

MATÈRIA ACTIVA

Fentió ¹⁺² (3 d)	Malatió ¹ (7 d)
Lambda cihalotrin ¹ (7 d)	Triclorfó (10 d)

OBSERVACIONS

- (Termini de seguretat, en dies)
- (1) Tractament sempre en esquer
- (2) Només autoritzat per cítrics i melicotó

PUGONS

(*Aphis gossypii*, *A. citricola*, *Toxoptera aurantii*, *Myzus persicae*)

S'ha de seguir vigilant els pugons i tractar quan el percentatge de brots atacats supera el 5%. El tractament s'ha de fer dirigit al focus.

Les matèries actives que es recomanen són:

MATÈRIA ACTIVA

Benfuracarb ¹⁺² (60 d)	Pimetrocina (21 d)
Carbosulfan ¹⁺² (90 d)	Pirimicarb ¹⁺² (7 d)

OBSERVACIONS

- (Termini de seguretat, en dies)
- (1) No tractar amb fruita pendent de recol·lecció
- (2) Tractar només fins a la floració

FRUITERS DE PINYOL I AMETLLER

CUC CABOT o CAP GROS / GUSANO CABEZUDO (*Capnodis tenebrionis*)

S'han de tractar els adults ja que ara es troben a la part aèria de l'arbre alimentant-se dels brots joves. Els productes recomanats són:

MATÈRIA ACTIVA	
Fenitrotió (15 d)	Metil-azinfòs (28 d)
OBSERVACIONS	
(Termini de seguretat, en dies)	

POLL DE SAN JOSÉ (*Quadraspidiotus perniciosus*)

Són típiques en els fruits les taques vermelles ocasionades per la saliva tòxica que injecta en el teixit vegetal. També poden apreciar-se els danys en fusta i en fulles que són recobertes pels escuts de color grisenc del poll i fan que les plantes s'afebleixin per l'extracció de saba i per l'obstrucció en la respiració.

Les matèries actives recomanades són:

MATÈRIA ACTIVA	
Cipermetrina + Fenitrotió (21 d)	Fenoxicarb (21 d)
Fenitrotió (15 d)	Polisulfur de calci (No té TS)
OBSERVACIONS	
(Termini de seguretat, en dies)	

ROVELL / ROYA (*Tranzschellia pruni-spinosae*)

Normalment no és necessari fer tractaments, però en casos d'atacs importants podrien emprar-se:

MATÈRIA ACTIVA	
Ciproconazole (14 d)	Metiram (28 d)
Mancozeb (15/28 d)	Propineb (28 d)
Maneb (28 d)	
OBSERVACIONS	
(Termini de seguretat, en dies)	

HORTÍCOLES

CENDRADA / OÍDIO (*Leveillula taurica*, *Sphaerotheca fuliginea*, *Erysiphe cichoracearum*)

Ens trobem en una època molt propícia per al desenvolupament d'aquest fong. Sobretot està causant problemes a les **tomatigueres**, **pebres**, **meloneres** i **carabassineres**.

El seu control és molt fàcil amb tractaments foliars, si es fa de manera preventiva, però no hem de confiar-nos ja que és molt difícil la seva eradicació total; i quan l'atac és important s'estén ràpidament sobretot amb l'augment de les temperatures.

Les matèries actives recomanades per combatre aquesta malaltia són:

MATÈRIA ACTIVA	
Azoxistrobina	Permanganat potàsic
Bupimirat ¹	Quinometonat ¹
Ciproconazol ²	Quinoxifen ⁴
Dinocap	Sofre

MATÈRIA ACTIVA	
Dinocap + fenbuconazol ¹⁺³	Sofre + ciproconazol ³⁺⁵
Dinocap + miclobutanil ³	Sofre + dinocap
Fenarimol ³	Sofre + hexaconazol ⁸
Fenarimol + quinoxifen ⁴	Sofre + miclobutanil ³
Hexaconazol ⁵	Sofre + permanganat potàsic
Imazalil ⁶	Sofre + triadimenol ⁹
Kresoxim-metil	Tebuconazol+ Tolil Fluanida ⁶
Metil tiofanat ³	Tetraconazol
Metil tiofanat + triflumizol ³⁺⁷	Triadimenol ³
Miclobutanil ³	Trifloxistrobin ¹
Penconazol ³⁺⁴	Triflumizol ¹⁰

OBSERVACIONS
(Comprovar el termini de seguretat a les etiquetes)
(1) No aplicar a tomàtiga.
(2) Aplicar amb l'aigua de reg.
(3) Només quan les substàncies actives sense restriccions no hagin estat efectives i la presència de auxiliars sigui baixa.
(4) No aplicar a tomàtiga, pebre i carabassina.
(5) No aplicar a melonera.
(6) No aplicar a tomàtiga, pebre i melonera.
(7) No aplicar a carabassina.
(8) No aplicar a pebre, melonera i carabassina.
(9) No aplicar a pebre i carabassina.
(10) No aplicar a tomàtiga, melonera i carabassina.

MÍLDEU / MILDÍU (*Bremia lactucae*, *Phytophthora infestans*)

A la majoria dels cultius hortícoles es pot diagnosticar el fong que provoca el mildiu observant les plantes directament, se solen apreciar zones cloròtiques o necròtiques que es corresponen al dors amb una vellositat blanquinosa o grisenca.

En aquests moments està afectant sobretot les **tomatigueres** i les **lletugues**. Si l'atac no es massa fort i es realitzen els tractaments des d'un principi els símptomes no solen passar de les fulles, però si les condicions climàtiques són propícies i no s'intervé amb rapidesa, podem trobar que el fong ha envaït tiges i fruits, on resulta molt més difícil la seva eradicació.

Les matèries actives recomanades per combatre aquesta malaltia són:

MATÈRIA ACTIVA	
Azoxistrobina	Clortalonil + oxiclòrid de coure ²
Benalaxil + cimoxanil + folpet ¹	Dimetomorf + mancozeb ¹
Benalaxil + folpet ¹	Folpet ¹
Benalaxil + mancozeb ¹	Folpet + coure ²
Benalaxil + oxiclòrid de coure ²	Folpet + fosetil-al ²
Captan	Folpet + mancozeb ¹
Captan + cimoxanil + mancozeb ²	Folpet + oxiclòrid de coure + sulfat cuprocàlcic ¹
Composts de coure	Fosetil-al + mancozeb ²
Cimoxanil + clortalonil + mancozeb ²	Mancozeb ¹
Cimoxanil + famoxadona ²	Mancozeb + coure
Cimoxanil + folpet + mancozeb ²	Mancozeb + metalaxil-M ¹
Cimoxanil + folpet + oxiclòrid de coure ²	Mancozeb + metil tiofanat ³
Cimoxanil + mancozeb	Maneb ¹
Cimoxanil + mancozeb + coure ²	Maneb + coure ¹
Cimoxanil + sulfat cuprocàlcic	Maneb + metil tiofanat ³
Cimoxanil + fosetil-al + mancozeb ¹	Metalaxil-M + oxiclòrid de coure
Cimoxanil + folpet + fosetil-al ¹	

MATÈRIA ACTIVA	
Cimoxanil + folpet ¹	Metiram ³
Cimoxanil + oxidorur cuprocàlcic + propineb ²	Tebuconazol + Tolil fluánida ³
Clortalonil ²	Tolil fluánida

OBSERVACIONS
(Comprovar el termini de seguretat a les etiquetes)
(1) No fer més de dos tractaments per campanya a lletuga
(2) No aplicar a lletuga
(3) No aplicar a tomàtiga

MINADOR (*Liriomyza trifolii*)

Aquest insecte es desenvolupa amb facilitat sobre molts dels cultius hortícoles i algunes ornamentals. Actualment ens provoca danys sobretot a **alberginieres, mongeteres i tomàtiguers**. El dany principal l'ocasiona la larva en realitzar les galeries en les fulles; és de difícil control a causa de la facilitat que té per crear resistències contra els insecticides. Per això, es recomana alternar les matèries actives.

MATÈRIA ACTIVA	
Abamectina ¹	Oli d'estiu ²
Azadiractina	Oxamil ¹⁺³
Ciromazina ¹	

OBSERVACIONS
(Comprovar el termini de seguretat de cada cultiu a les etiquetes)
(1) No aplicar ni a alberginieres ni a mongeteres
(2) No aplicar a alberginieres
(3) Aplicar dins aigua de reg

MOSCA BLANCA (*Trialeurodes vaporariorum*)

En aquests moments afecta sobretot a **alberginieres, mongeteres i pebrers**.

S'ha de vigilar l'evolució d'aquesta plaga des de l'inici del cultiu, ja que quan s'estableix es molt problemàtica tant pel mal que directament fa com per les virosis que transmet i el fongs que se propaguen després. Si es recorre a tractaments plaguicides, s'ha d'alternar les matèries actives i banyar bé el revers de les fulles.

Altres formes de combatre la plaga poden ser:

- Trampes cromotòpiques grogues. S'han de col·locar abans d'implantar el cultiu.
- Aplicació de tensioactius no iònics (sabons).
- Utilització de malles en els cultius protegits.

Si s'observa parasitisme els tractaments s'han de dirigir a la part alta de la planta per tal de no interferir en els paràsits que l'afecten.

MATÈRIA ACTIVA	
Alfa cipermetrina	Oxamil ³⁺⁵
Azadiractina	Pimetrocina ³
Beauveria bassiana ¹	Piridaben
Bifentrin	Piriproxifen ³
Buprofezin ²	Tau-fluvalinat ²
Imidacloprid	Teflubenzuró ³
Lambda cihalotrin ³	Tiacloprid ³
Metomilo ⁴	Tiametoxam ³
Oli d'estiu ²	Zeta-cipermetrina ³

OBSERVACIONS
(Termini de seguretat, en dies)
(1) No aplicar a mongeteres ni alberginieres
(2) No aplicar a les alberginieres
(3) No aplicar a les mongeteres
(4) No aplicar ni a mongeteres ni pebrers
(5) Aplicar dins aigua de reg

PUGONS / PULGONES (*Aphis gossypii*, *Aphis fabae*, *Macrosiphum solani*, *Narsonvia ribis-nigri*, *Myzus persicae*)

Els cultius hortícoles són molt preuats per les distintes espècies de pugons. Per això, hem d'intentar detectar els primers focus al més ràpidament possible, sobretot si és un cultiu propens a virosis.

Quan realitzem els tractaments intentarem que s'arribi bé al revers de les fulles, i per triar la matèria activa s'ha de tenir en compte tant el cultiu com l'espècie de pugó, ja que existeixen algunes espècies resistents als distintos plaguicides.

MATÈRIA ACTIVA	
Azadiractin (3 d)	Malatió (7 d)
Butòxit de piperonil + piretrines (3 d)	Naled (4 d)
Fenitrotió (15 d)	Pirimicarb (3 d)
Fosalon (15 d)	

OBSERVACIONS
(Termini de seguretat, en dies)

OLIVERA

CORC DE CAPOLL / PRAIS (*Prays oleae*)

La segona generació d'aquesta plaga, l'anomenada antòfaga, ha estat molt nombrosa. Per tant, cal esperar un atac important de la generació següent, la carpòfaga que provoca la caiguda de l'oliva amb el capoll.

Recordam que ara ja es massa tard per fer tractaments contra aquest insecte i haurem d'esperar a finals d'estiu per combatre'l.

COTONET / ALGODONCILLO (*Euphyllura olivina*)

Normalment aquest insecte no causa major problemàtica, tal com apareix desapareix amb les pluges de primavera o amb el tractament al corc de capoll, però en deter-

minades parcel·les pot ser necessari realitzar tractaments específics contra aquesta plaga, observant-se una proporció important de inflorescències amb cotonet.

El tractament es realitzarà al focus de la plaga, i és important afegir qualche mullant a l'insecticida que utilitzem ja que aquest producte ha de penetrar la massa cotonosa que envolta l'insecte. Les matèries actives que es recomanen són:

MATÈRIA ACTIVA

Dimetoat (12-60 d)¹

OBSERVACIONS

(Termini de seguretat, en dies)

(1) Dependent de les varietats

MOSCA DE L'OLIVA (*Bactrocera oleae*)

Dia primer de juny s'ha iniciat la campanya oficial de control d'aquesta plaga, per tant ja disposam de dades de captura setmanals.

En aquests moments les captures són mínimes, i l'oliva encara no és receptiva; la mosca només comença a picar quan el pinyol comença a tornar fort. S'han de col·locar ja les trampes si es fa captura massiva o si s'utilitzen per controlar l'evolució de la plaga.

DORMIDOR / ESCARABAJUELO PICUDO (*Othiorryncus cribicollis*)

L'any passat va ser una plaga important als nostres olivars, a les plantacions del Pla, i enguany hem començat a observar les fulles menjades típiques de l'atac de l'insecte ja que els adults han començat a sortir del terra.

El tractament a les parcel·les afectades s'ha de fer tractant el sòl vora les plantes o directament a la base del tronc.

El tractament només es farà a plantacions joves. Als arbres adults, encara que hi hagi presència de danys, aquests no són prou importants per justificar el tractament. Les matèries actives que es recomanen són:

MATÈRIA ACTIVA

Alfa cipermetrina (No té TS)

Lambda cihalotrin (No té TS)

VINYA DE TAULA

PUGONS / PULGONES (*Aphis gossypii*)

El pugó que afecta la vinya es molt polífrag, per la qual cosa afecta multitud de cultius. Per això és molt freqüent la

invasió des de aquests cultius cap a la vinya. Les colònies d'aquest insecte ataquen les parts més tendres de la planta: les fulles situades als extrems de les sarments, els cirrells i els raïms que és on fa el majors danys.

Només en cas d'atac important al raïm és quan es pot justificar el tractament. En aquest cas, s'haurà d'avaluar el parasitisme i el control que fan de la colònia els depredadors naturals abans de realitzar el tractament.

El tractament es farà preferentment localitzat als raïms. Les matèries actives recomanades són:

MATÈRIA ACTIVA

Carbosulfan¹ (No té TS)

OBSERVACIONS

(1) Només autoritzat per vinya de taula

Darrerament hi ha moltes consultes sobre la utilització del **Lebaycid** en diferents cultius.

El **Lebaycid** és una formulació de fentió al 50%. La Comissió el dia 11 de febrer de 2004 va decidir la no inclusió del fentió en l'annex I de la Directiva 91/414/CEE i la retirada de les autoritzacions dels productes fitosanitaris que continguin aquesta substància, autoritzant a petició d'Espanya uns usos essencials. Amb tot això la seva situació actual a Espanya és que es pot utilitzar per a usos essencials: cítrics i melicotoner en tractament en esquer, fins a la retirada definitiva que serà el 31 de desembre de 2007.

Per a tots els altres cultius així com per a tractaments totals està prohibit i s'han de fer tractaments alternatius.

Al mateix temps se li ha augmentat la toxicologia passant a ser un producte tòxic: T, per tant només es pot vendre als establiments que estan autoritzats a vendre productes tòxics i la seva venda es veurà reflectida en el Llibre Oficial de Moviment de fitosanitaris (LOM).

LA UTILITZACIÓ DE PRODUCTES NO AUTORITZATS PER A UN CULTIU POSA EN PERILL LA SALUT DELS CONSUMIDORS I ESTÀ PERSEGUIT PER LA LLEI.